

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ

Διδακτική ομάδα:
Αλκτιβιάδης Πρέπης
Αλέξανδρος Αντωνίου

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΕΣ ΤΟΥ ΜΕΣΟΠΟΛΕΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Βιβλία

- Γιακουμακάτος, Α., *Η αρχιτεκτονική και η κριτική*, Νεφέλη, Αθήνα 2001
- Γιακουμακάτος, Α., *Ιστορία της ελληνικής αρχιτεκτονικής 20^{ου} αιώνας*, Νεφέλη, Αθήνα 2003
- Γιακουμακάτος, Α., *Στοιχεία για τη νεότερη ελληνική αρχιτεκτονική. Πάτροκλος Καραντινός*, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, Αθήνα 2003
- Γιακουμής, Χ., Καραδήμου-Γερόλυμπου Α., Ντε Λοντίς, Κ.Π., *Ερνέστ Εμπράρ 1875-1933. Εικόνες από τη ζωή ενός αρχιτέκτονα. Από την Ελλάδα στην Ινδοκίνα, Ποταμός, Αθήνα 2001*
- Giacumacatos, A. Godoli, E., *L'architettura delle scuole e il razionalismo in Grecia*, Modulo, Φλωρεντία 1985
- Καλαφάτη, Ε., *Τα σχολικά κτίρια της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης 1821-1929. Από τις προδι-αγραφές στον προγραμματισμό*, Ιστορικό Αρχείο Ελληνικής Νεολογίας – Γενική Γραμμα-τεία Νέας Γενιάς, Αθήνα 1988
- Καραδήμου-Γερόλυμπου, Α., *Η ανοικοδόμηση της Θεσσαλονίκης μετά την πυρκαγιά του 1917. Ένα ορόσημο στην ιστορία της πόλης και στην ανάπτυξη της ελληνικής πολεοδομίας*, Δήμος Θεσσαλονίκης, University Studio Press, Θεσσαλονίκη 1985¹, 1995²
- Καραντινός, Π. (επιμ.), *Τα νέα σχολικά κτίρια*, εκδ. Τ.Ε.Ε., Αθήνα 1938
- Καρδαμίτση-Αδάμη, Μ., *Η μπλε πολυκατοικία*, Libro, Αθήνα 2006
- Κολώνας, Β., *Θεσσαλονίκη 1912-2012. Η αρχιτεκτονική μιας εκατονταετίας*, University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2012
- Κονταράτος, Σ., Wang W. (επιμ.), *Αρχιτεκτονική του 20ού αιώνα Ελλάδα*, κατάλογος της έκθεσης (1999), Ελληνικό Ινστιτούτο Αρχιτεκτονικής – Prestel, Αθήνα – Μόναχο 2000
- Κυριακού, Κ., *Το Αρχείο της Δ/νσης Τεχνικών Υπηρεσιών του ΥΠΕΠΘ (1898-1986). Συνο-πτικό αριθμητικό ευρετήριο με Παράρτημα αρχιτεκτονικών σχεδίων*, Γενικά Αρχεία του Κράτους, Αθήνα 2¹⁹⁹³
- Κωτσάκη, Α., *Αλέξανδρος Νικολοΐδης 1874-1944. Αρχιτεκτονικά οράματα πολιτικές χειρο-νομίες*, εκδ. Ποταμός, Αθήνα 2007
- Λάββας, Γ. Π., *19^{ου} -20^{ου} αιώνας. Σύντομη ιστορία της αρχιτεκτονικής*, University Studio Press, Θεσσαλονίκη 1986 (ανατύπωση: 1996)
- Λάββας, Γ. Π., *Επίτομη ιστορία της αρχιτεκτονικής με έμφαση στον 19^ο και 20^ο αιώνα*, Uni-versity Studio Press, Θεσσαλονίκη 2002
- Πανουσακής, Χ., *Ν. Μητσάκης 1899-1941. Απόπειρα μονογραφίας*, εκδ. Κέντρου Τεκμηρί-ωσης Νεοελληνικής Αρχιτεκτονικής Μουσείου Μπενάκη, Αθήνα 1999
- Παπαγεωργίου-Βενετάς, Α., *Δημήτρης Πικιώνης (1887-1968). Τα χρόνια της μαθητείας μου κοντά του*, εκδ. Λιβάνη, Αθήνα 2001
- Παπαδημητρίου-Ζιράφ, Χ., *Ο αρχιτέκτων Αριστοτέλης Ζάχος 1872-1939*, σπουδαστική ερ-γασία, εκδ. Ε.Μ.Π., Αθήνα 1987
- Πικιώνη, Α. (επιμ.), *Δημήτρης Πικιώνης 1887-1968*, τεύχ. Ι, εκδ. Μπάστα-Πλέσσα, Αθήνα 1994

- Πικιώνη, Α. (επιμ.), *Δημήτρης Πικιώνης Αρχιτεκτονικό έργο 1912-1934*, τεύχ. ΙΙ, εκδ. Μπά-στα-Πλέσσα, Αθήνα 1994
- Πικιώνη, Α. (επιμ.), *Δημήτρης Πικιώνης Αρχιτεκτονικό έργο 1935-1955*, τεύχ. ΙΙΙ, εκδ. Μπάστα-Πλέσσα, Αθήνα 1994
- Πικιώνη, Α., Παρούσης Μ. (επιμ.), *Δημήτρης Πικιώνης Κείμενα*, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, Αθήνα 2000, 1985
- Πικιώνη, Α., Ρόκου-Πικιώνη, Ν. (επιμ.), *Δημήτρης Πικιώνης 1887-1968*, Μουσείο Μπενά-κη, Αθήνα 2010
- Σαχανά, Χ., Στεφανίδου, Α., Τσιτιρίδου, Σ., Σαμουηλίδου, Α., *Ο αρχιτέκτονας Θουκυδίδης Π. Βαλεντής*, Τμήμα Αρχιτεκτόνων Α.Π.Θ., Αρχαία Νεοελληνικής Αρχιτεκτονικής Μου-σείου Μπενάκη, εκδ. Νήσος, Αθήνα 2007
- Σημαιοφορίδης, Γ., *Le Corbusier Κείμενα για την Ελλάδα Φωτογραφίες και Σχέδια*, εκδ. Άγρα, Αθήνα 1987, 2009
- Τζελέπης, Π. Ν., *Villages d'enfants*, A. Morance, Παρίσι 1936
- Φεσσά-Εμμανουήλ, Ε., *Δοκίμια για τη νέα ελληνική αρχιτεκτονική*, εκδ. Χριστάκης, Αθήνα 2001
- Φεσσά-Εμμανουήλ, Ε. (επιστ. επιμ.), *Ελληνική Αρχιτεκτονική Εταιρεία. Αρχιτέκτονες του 20ού αιώνα Μέλη της Εταιρίας (αρχιτέκτονες – μηχανικοί διπλωματούχοι των ετών 1905-1933)*, εκδ. Ποταμός, Αθήνα 2009
- Φεσσά-Εμμανουήλ, Ε., *Κτίρια για δημόσια χρήση στη νεότερη Ελλάδα 1827-1992*, εκδ. Πα-πασωτηρίου, Αθήνα 1993
- Φεσσά-Εμμανουήλ, Ε., *Ο αρχιτέκτων Περικλής Σακελλάριος (1905-1985)*, εκδ. Ποταμός, Αθήνα 2006
- Φεσσά-Εμμανουήλ, Ε., Μαρμαράς, Ε., *Δώδεκα Έλληνες Αρχιτέκτονες του Μεσοπολέμου*, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο Κρήτης 2005
- Φυλιππίδης, Δ., *Νεοελληνική Αρχιτεκτονική. Αρχιτεκτονική θεωρία και πράξη (1830-1980) σαν αντανάκλαση των ιδεολογικών επιλογών της κυρίαρχης κουλτούρας*, εκδ. Μέλισσα, Αθήνα 1984
- Φυλιππίδης, Δ., *Μοντέρνα Αρχιτεκτονική στην Ελλάδα*, Μέλισσα, Αθήνα 2001
- Χολέβας, Ν. Θ., *Αρχιτεκτονική του Μεσοπολέμου στα Βαλκάνια*, εκδ. Φυλιππίδης, Αθήνα 1994
- Χολέβας, Ν. Θ., *Εισαγωγή στο έργο του αρχιτέκτονα Σωτηρίου Ι. Μαγιάση*, Αθήνα 1987
- Χολέβας, Ν. Θ., *Η αρχιτεκτονική της «μετάβασης» στην Αθήνα του μεσοπολέμου*, Αθήνα 1999
- Χολέβας, Ν. Θ., *Ο αρχιτέκτων Άγγελος Ι. Σιάγας (1899-1987)*, εκδ. Παπασωτηρίου, Αθήνα 1992
- Χολέβας, Ν. Θ., *Ο αρχιτέκτων Βασίλης Γ. Τσαγής (1882-1941)*, εκδ. Ε.Μ.Π., Αθήνα 1987
- Χολέβας, Ν. Θ., «Ο αρχιτέκτων Πάνος Ν. Τζελέπης (1894-1976). Μια Συμβολή στη Νεο-ελληνική Αρχιτεκτονική και στο Πρωτοποριακό της Κίνημα», διδακτορική διατριβή, Τμήμα Αρχιτεκτόνων, Πολυτεχνική Σχολή Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη 1983

Άρθρα

- Αμούργης, Σ., *Η αρχιτεκτονική του μεσοπολέμου στην Ελλάδα (1922-1940)*, *Αρχιτεκτονικά Θέματα*, 1/1967, σσ. 146-149
- Αντωνίου, Α., «Μοντέρνα αρχιτεκτονική και ορεινό τοπίο: κτίρια εκπαίδευσης του Ν. Μη-τσάκη», Πρακτικά 6^{ου} διεπιστημονικού διαπανεπιστημιακού συνεδρίου *Η ολοκληρωμένη ανάπτυξη των ορεινών περιοχών. Διεπιστημονικές έρευνες, μελέτες και συμβολές, έργα, δρά-σεις, στρατηγικές, πολιτικές, εφαρμογές, προοπτικές, δυνατότητες και περιορισμοί* (16-19 Σε-πτεμβρίου 2010), Ε.Μ.Π. και Μετσόβιο Κέντρο Διεπιστημονικής Έρευνας (Με.Κ.Δ.Ε.) του

- Ε.Μ.Π., Νομαρχία Ιωαννίνων, Δήμος Μετσόβου, Μέτσοβο 2010 (ηλεκτρονική διεύθυνση www.ntua.mirc/6th_conference/presentations/2_parallel_sessions_2nd_session?ANTO%20A.pdf)
- Αντωνίου, Α., «Σχολικά και εκπαιδευτικά κτίρια της Θεσσαλονίκης από την απελευθέρωση της πόλης μέχρι το 1940: η συμβολή των αρχιτεκτόνων και της κοινωνίας της πόλης στη διαμόρφωση του “νέου” δημόσιου χώρου της», Πρακτικά Διεθνούς Επιστημονικού Συνεδρίου *Θεσσαλονίκη: μια πόλη σε μετάβαση 1912-2012*, Δήμος Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη, 18-21 Οκτωβρίου 2012 (ηλεκτρονική διεύθυνση: www.vimeo.com/56191059)
- Αντωνίου, Α., «Σχολικά κτίρια του μεσοπολέμου στα Επτάνησα: συμβολή στην προστασία της μοντέρνας αρχιτεκτονικής μας κληρονομιάς», *Κυμοθόη* (περιοδική έκδοση Συνδέσμου Φιλολόγων Κεφαλονιάς-Ιθάκης), τόμ. 21/2011, σσ. 207-226
- Αντωνίου, Α., «Σχολικά κτίρια του μεσοπολέμου στην Ανατολική Μακεδονία και τη Θράκη Πρακτικά Γ΄ διεθνούς συνεδρίου Βαλκανικών ιστορικών σπουδών *Η Καβάλα και τα Βαλκάνια. Η Καβάλα και η Θράκη: από την Αρχαιότητα μέχρι σήμερα. Ιστορία-Τέχνη-Πολιτισμός* (17-18 Σεπτεμβρίου 2010), Ιστορικό & Λογοτεχνικό Αρχείο Καβάλας, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Πανεπιστήμιο Κύπρου, Καβάλα 2010, σσ. 487-515 (ηλεκτρονική διεύθυνση: http://www.ilak.org/docs/proceedings_c/volume_1/19.pdf)
- Γιακουμακάτος, Α., «Από τον συντηρητισμό στον λαϊκισμό με ένα σταθμό στο μοντέρνο. Η αρχιτεκτονική του μεσοπολέμου», Σ. Κονταράτος και W. Wang (επιμ.), *Αρχιτεκτονική του 20ού αιώνα: Ελλάδα*, κατάλογος της έκθεσης (1999), Ελληνικό Ινστιτούτο Αρχιτεκτονική – Prestel, Αθήνα – Μόναχο 2000, σ. 26-39
- Γιακουμακάτος, Α., «Η προστασία του κτιριακού πολιτισμού», *Το Βήμα*, 26.9.1999
- Γιακουμακάτος, Α., «Η σχολική αρχιτεκτονική και η εμπειρία του “μοντέρνου” στην Ελλάδα του μεσοπολέμου», *Θέματα Χώρου και Τεχνών*, 18/1987, σσ. 50-61
- Γιακουμακάτος, Α., «Η συμβολή του Νίκου Μητσάκη στην ανανέωση της σχολικής αρχιτεκτονικής και το διεθνές πνεύμα», *Εικαστικά*, VI (1985 αρ. 4), σσ. 50-55, αναδημ. *Δεκα πενήτημερος Πολίτης*, 1985 αρ. 47, σσ. 34-36
- Γιακουμακάτος, Α., «Ιωάννης Δεσποτόπουλος», *Αρχιτεκτονικά Θέματα*, 27/1993, σσ. 10-11
- Γιακουμακάτος, Α., «Κυριάκος Παναγιωτάκος, 1902-1982», *Δελτίο Συλλόγου Αρχιτεκτόνων*, 1982, αρ. 13, σσ. 16-22
- Γιακουμακάτος, Α., «Νίκος Μητσάκης. Ένας παραμελημένος δημιουργός του μεσοπολέμου *Το Βήμα-Νέες Εποχές*, 6.6.1999
- Γιακουμακάτος, Α., «Ντοκουμέντα του μεσοπολέμου. Οι εκθέσεις αρχιτεκτονικής», *Αρχιτεκτονικά Θέματα*, 23/1989, σσ. 19-25
- Γιακουμακάτος, Α., «Ο Αριστοτέλης Ζάχος και η ελληνική παράδοση», *Αρχιτεκτονικά Θέματα*, 25/1991, σσ. 30-31
- Γιακουμακάτος, Α., «Ο ευρωπαϊκός ρασιοναλισμός και η Ελλάδα του μεσοπολέμου. Μια συγκριτική θεώρηση της αυτόχθονης σύγχρονης αρχιτεκτονικής παραγωγής», *Αρχιτεκτονικά Θέματα*, 16/1982, σσ. 75-92
- Ζήβας, Δ. Α., Καρδαμίτση-Αδάμη, Μ., «Σύντομο ιστορικό των σχολικών κτιρίων στην Ελλάδα», *Αρχιτεκτονικά Θέματα*, 13/1979, σσ. 174-183
- Ιωαννίδου, Φ., Σιβρή, Μ., Χελιδώνη, Κ., «Οι αρχιτεκτονικοί διαγωνισμοί του Μεσοπολέμου 1920-1940», *Αρχιτεκτονικά Θέματα*, 24/1990, σσ. 96-103
- Καραδήμου-Γερόλυμπου, Α., «Ερνέστ Εμπράρ», περιοδικό *Επτά Ημέρες* της εφημ. *Η Καθημερινή*, αφιέρωμα «Η Θεσσαλονίκη του Ερνέστ Εμπράρ», 24 Οκτωβρίου 2004, σσ. 6-7
- Καραντινός, Π., «Διά το σχέδιον της πόλεως των Αθηνών», *Τεχνικά Χρονικά*, 15 Φεβρουαρίου 1936, σσ. 214-218
- Καρδαμίτση-Αδάμη, Μ., «Το αρχείο του αρχιτέκτονα Ισαάκ Σαπώρα. Ένα σημαντικό απόκτημα του Κέντρου Τεκμηρίωσης Νεοελληνικής Αρχιτεκτονικής του Μουσείου Μπενάκη *Αρχιτέκτονες*, τεύχ. 23, περ. Β, Σεπτέμβριος-Οκτώβριος 2008

- Κιτσικής, Κ., «Αι ημέραι του συνεδρίου εν Ελλάδι», *Τεχνικά Χρονικά*, 44-46 (1933), σσ. 998-999
- Κολώνας, Β., «Νέες αρχιτεκτονικές τάσεις στα σχολικά κτήρια της Θεσσαλονίκης του μεσοπολέμου (1920-1940), Πρακτικά συμποσίου *Η Θεσσαλονίκη μετά το 1912* (Θεσσαλονίκη 1-3 Νοεμβρίου 1985), Θεσσαλονίκη 1986, σσ. 609-638
- Κονταράτος, Σ., «Οι αρχιτεκτονικοί διαγωνισμοί ως μέσο για την προώθηση της αρχιτεκτονικής και την αναβάθμιση του αστικού περιβάλλοντος», *Αρχιτεκτονικά Θέματα*, 29/1995, σσ. 118-20
- Κουνενάκη, Π. (επιμ.), «Σπύρος Παπαλουκάς: πρωτότυπος και μοναδικός», αφιέρωμα περιοδικό *Επτά Ημέρες* της εφημ. *Η Καθημερινή*, 14 Ιανουαρίου 1996
- Λάββας, Γ. Π., «Η αρχιτεκτονική των επαναστάσεων και των δικτατοριών. Μορφολογία της “ελπίδας” και της “ανάμνησης”», *Αρχιτεκτονικά Θέματα*, 9/1975, σσ. 36-46
- Μαντοπούλου-Παναγιωτοπούλου, Θ. Σ., «Ο αρχιτέκτων Ξενοφών Παιονίδης. Ένα σχέδιασμα για το έργο του», *Θεσσαλονικέων πόλις*, 1 (1997), σσ. 126-128
- Μπαμπάλου-Νουκάκη, Μ., «Τα σχολικά κτίρια», Δημόπουλος, Α., Κονδυλάκη-Κόντου Ε. (επιμ.), *Η Αθήνα στον 20ό αιώνα. 1900-1940: Αθήνα Ελληνική Πρωτεύουσα*, Υπουργείο Πολιτισμού, Αθήνα 1985
- Πανουσάκης, Χ., «Νικολάου Μητσάκη, Κατοικία Κουτσίνια, Βόλος», Τουρνικιώτης, Π. (επιμ.), *Τα Τετράδια του Μοντέρνου*, Futura-M. Παπαρούνης, Αθήνα 2006, σσ. 79-88
- Σαπώρας, Ι., «Αι ημέραι του συνεδρίου εν Ελλάδι», *Τεχνικά Χρονικά*, 44-46 (1933), σσ. 1003-1005
- Sartoris, Α., «Το νέον πνεύμα εις την αρχιτεκτονικήν», *Τεχνικά Χρονικά*, 6 (1932), σσ. 285-288
- Τσιλαλής, Χ., «Ernest Hébrard, ένα όνομα συνδεδεμένο με την Ελλάδα», *Ζυγός*, 19 (1976), σσ. 70-75
- Τσιλαλής, Χ., «Η ζωή και το έργο του Πικιώνη», *Επιστημονική Επετηρίς Πολυτεχνικής Σχολής Α.Π.Θ.*, τ. Δ΄ (1970), σσ. 317-379, πίν. 1-64
- Τσολάκης, Π., Αντωνίου, Α., «Σχολικά κτίρια του Μεσοπολέμου στη Θεσσαλία (Τρίκαλα). Συμβολή στην προστασία της σύγχρονης αρχιτεκτονικής μας κληρονομιάς», *Τρικαλινά*, Πρακτικά 9^{ου} Συμποσίου Τρικαλινών Σπουδών (4-6 Νοεμβρίου 2011), Φιλολογικός Ιστορικός Λογοτεχνικός Σύνδεσμος (Φ.Ι.Λ.Ο.Σ.) Τρικάλων, Τρίκαλα 2012, τ. 32, σσ. 323-338
- Φεσσά-Εμμανουήλ, Ε., «Αρχιτέκτονες του Βόλου και του Πηλίου. 1881-1940. Μια πρώτη καταγραφή», *Εν Βόλω*, 6 (2002), σσ. 42-49
- Φεσσά-Εμμανουήλ, Ε., «Η ιδεολογική κρίση της νεοελληνικής αρχιτεκτονικής, 1827-1940», *Δελτίο Συλλόγου Αρχιτεκτόνων* 9 (Ιανουάριος-Φεβρουάριος 1987), σσ. 36-49
- Φεσσά-Εμμανουήλ, Ε., «Κτήρια δημόσιας χρήσης του Βόλου», *Εν Βόλω*, 15 (2004), σσ. 32-45
- Χολέβας, Ν. Θ., «Αριστοτέλης Ζάχος. Αφορμή από μια συζήτηση με τον αρχιτέκτονα Άγγελο Σιάγα», *Ζυγός*, 25/1977
- Χολέβας, Ν. Θ., «Εκλεκτικισμός: μια “μεταβατική” μορφολογία στην κατάκτηση της νέας ελληνικής μεσοπολεμικής αρχιτεκτονικής», Πρακτικά πανελληνίου συνεδρίου *Νεοκλασική πόλη και αρχιτεκτονική* (Θεσσαλονίκη 2-4 Δεκεμβρίου 1983), Θεσσαλονίκη 1983, σσ. 304-312
- Χολέβας, Ν. Θ., «Η αρχιτεκτονική και το Art Nouveau στην Ελλάδα», *Κατοικία*, 33 (1988)
- Χολέβας, Ν. Θ., «Οι αρχιτέκτονες Γεώργιος Κοντολεών, μια προσφορά ήθους στην νέα ελληνική αρχιτεκτονική», *Ζυγός*, 7/1974, σσ. 66-71
- Χολέβας, Ν. Θ., «Οι αρχιτέκτονες Κωνσταντίνος Π. Κυριακίδης (1884-1942)», *Κατοικία*, 41 (1990), σσ. 121-125
- Χολέβας, Ν. Θ., «Το έργο του Π.Ν. Τζελέπη», *Άνθρωπος + Χώρος*, 1/1977